

Сеїрко С. В.,

*д-р екон. наук, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу, директор Інституту обліку,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СЕКТОРІ ЗАГАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРОМІЖНІ ПІДСУМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У межах національної системи бухгалтерського обліку вже близько 100 років співіснують чотири рівнозначні складові, до яких вітчизняні вчені відносять: бухгалтерський облік на підприємствах, установах і організаціях; бухгалтерський облік в банківській установах; бухгалтерський облік виконання бюджетів і бухгалтерський облік виконання кошторисів. Перші дві із вказаних складових розвиваються динамічніше, про що свідчать не тільки сталі традиції облікової ретроспективи, а й тенденції її перспективи. Дві останні складові за своїм основним функціональним призначенням сукупно утворюють (незважаючи на певну автономність) комплекс так званого «бюджетного обліку», який призначений забезпечувати формування інформаційного підґрунтя виконання як кошторисів бюджетних установ, так і державного та місцевих бюджетів країни. Незважаючи на уповільнення розвитку бюджетного обліку, щі відмічалось наприкінці ХХ сторіччя, зауважимо, що бухгалтерський облік виконання бюджетів упродовж останніх 15 років зазнав кардинальних методологічних і методичних змін — по суті в незалежній Україні було сформовано абсолютно нову підсистему бухгалтерського обліку в органах Державного казначейства України (тепер — Державної казначейської служби України (далі ДКСУ)). За цей період було певним чином реформовано і бухгалтерський облік в бюджетних установах України, втім, здійсненні перетворення не змінили фундаментальних методологічних позицій, що було сформовані ще за радянських часів. Такий дисбаланс у розвитку вказаних складових бюджетного обліку не сприяв піднесенню власне бюджетного обліку. Певна конгломератність такого поєднання досить довго не привертала уваги, втім, на тлі процесів глобалізації та світової економічної інтеграції, в умовах подальшого розвитку інституціональних позицій світової економіки, гармонізації світових облікових підходів у секторі загального державного управління постало питання про створення дієвого цілісного інформаційного

забезпечення вітчизняної системи управління державними фінансами на основі загальновідомих світових інструментів стандартизації економічної інформації. Йдеться про положення Керівництва зі статистики державних фінансів — 2001, Системи національних рахунків — 1993, а також Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору.

Фактично видозміна бюджетного обліку у бухгалтерський облік у секторі загального державного управління була розпочата з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України від 16.01.07 № 34 «Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007—2015 рр.» (далі Стратегії). Основними напрямками реалізації Стратегії виступають: удосконалення системи бухгалтерського обліку, фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів, а також створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи.

Варто зазначити, що на сьогоднішній день отримано певні проміжні результати з виконання вказаного плану дій. Так, 8 липня 2010 було прийнято нову редакцію Бюджетного кодексу України (далі БКУ), відповідно до якої ст. 43, 56, 58 закріплюють порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності органами ДКСУ та бюджетними установами з дотриманням національних (положень) стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС), а також уточнено ст. 6 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» на предмет вказаної позиції. Наказами Міністерства фінансів України від 28.12.09 №1541, від 12.10.10 № 1202, від 24.12.10 №1629, від 11.08.11 №1022, від 29.12.11 №1798, від 25.01.12 № 52, від 18.05.12 №568 затверджено 19 НП(С)БОДС, якими закріплено принципово нові методологічні та методичні позиції бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління. ДКСУ та Міністерством фінансів України розроблено проєкту структуру єдиного плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, що включає 9 класів: нефінансові активи, фінансові активи, кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів, розрахунки, капітал і фінансовий результат, зобов'язання, доходи, витрати, позабалансові рахунки. Статтею 112 БКУ остаточно закріплено повноваження органів ДКСУ в процесі здійснення ними контролю бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань і проведенні платежів. На виконання завдань Стратегії оновленим БКУ (ст. 56) та Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» (ст. 8) закріплено права Кабінету міністрів Укра-

їни щодо встановлення завдань і функціональних обов'язків бухгалтерських служб, повноважень керівників бухгалтерської служби у бюджетних установах і вимоги щодо їх професійно-кваліфікаційного рівня. Вказана позиція була деталізована у Постанові Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 р. № 59 «Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи», а також Наказах Міністерства фінансів України від 21.02.2011 р. № 214 «Про затвердження Порядку погодження призначення на посаду та звільнення з посади головного бухгалтера бюджетної установи» і від 01.12.2011 №1537 «Про затвердження Порядку проведення оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень». Таким чином, можна стверджувати про виконання переважної більшості завдань Стратегії; вочевидь, додаткової уваги потребує питання створення уніфікованого програмного забезпечення бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління, опрацювання якого відбувається повільно.

Загалом, слід зазначити, що вирішення перерахованих завдань Стратегії сприятиме вдосконаленню: управління державними фінансами; системи стратегічного бюджетного планування на середньостроковий і довгостроковий періоди; порядку складення та виконання бюджету на основі програмно-цільового методу в бюджетному процесі; системи контролю за процесом виконання бюджету; інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами. Кінцевим наслідком реалізація Стратегії виступатиме економічне та соціальне зміцнення України.

Сопко В. В.,

д-р екон. наук, професор кафедри обліку підприємницької діяльності, академік АЕН та АНВШ України і НАН Угорщини, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК , КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ЯК ТРИЄДИНА ФУНКЦІЯ ІНФОРМАЦІОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Сьогодні бухгалтерський облік, контроль та аналіз (рахунковедення) є самостійним видом економічної науки та формує самостійну професію. Він є складною системою економічних, пра-